

A PROPÒSIT DEL RESUM DE GEOGRAFIA DE PAU VILA

per ALEXANDRE GALÍ †
Pedagog i escriptor

Reproduït del *Bulleti dels Mestres*, 15 de juny - 1 de juliol, 1935.

L'ensenyament de la geografia ha constituït una de les preocupacions dels nostres mestres de molt temps ençà. Per una coincidència especial gairebé tots els nostres mestres que s'han llançat a millorar els mètodes d'ensenyament o a practicar a casa nostra els principis de la pedagogia que anomenem moderna, han agafat gust a la geografia. ¿Hem d'esmentar el malaguanyat Joan Palau Vera, el creador del Col·legi Mont d'Or a qui mai valorarem com es mereixia? Recordem només que en la Mancomunitat de Catalunya se'l destinava a dirigir un Seminari de Geografia i que de tots els seus treballs els més sortints són els de geografia. Però no fou ell l'únic. Manuel Ainaud havia tingut també per a la geografia una predilecció molt marcada, en forma que se'l pot considerar gairebé com un dels cointroductors de la Geografia Humana entre nosaltres. I referint-nos als mestres que encara viuen, no podem deixar d'esmentar Pere Blasi amb la seva Geografia de Catalunya, esforç de molt preu en el moment que ell elaborava el seu llibre. Josep Barceló, de qui hem vist alguna vegada treballs escolars de geografia molt notables. Pau Vila fou també d'aquest grup d'iniciadors. Coincidint amb la seva estada a Amèrica la casa Seix i Barral li estampava el volumet de Geografia física i astronòmica, que és el primer de la sèrie de tres volums publicats sota la direcció de Palau Vera i per encàrrec del Sr. Eladi Homs, que dirigia llavors les publicacions de la casa Seix i Barral. Però en tornar d'Amèrica una sèrie de circumstàncies, entre elles la mort d'en Palau Vera, decanten definitivament Pau Vila a la geografia fins al punt de renunciar tota activitat científica en el camp de la pedagogia on havia treballat i lluitat fins a llavors.

Es una mica difícil d'explicar per què la pedagogia nova, a través de determinats educadors, s'havia de vincular amb la geografia. Hi ha en el fons

una certa coincidència de filiació ideològica; també hi ha el fet del camp de possibilitats que sembla oferir la geografia per a una pedagogia que tendeix a realitzar-se en el món autèntic, no el món encartonat en què sol viure l'ensenyament. Tots els que tenim alguns anys hem passat aquesta mena de xarmpió de la pedagogia en el qual amb la intenció saníssima de vivificar l'ensenyament no es fa més que substituir uns apriorismes per uns altres apriorismes. Tots hem pretès ensenyar el món real als nois a través del que hem anomenat geografia o estudi de la natura o vida de l'home, sense tenir en compte que el món real de l'infant és tan dintre l'infant com en el món real, i sobretot, no és mai el que nosaltres conceptuem món real.

Però una altra causa més profunda donava volada al moviment iniciat pels nostres pedagogs: la indigència de l'ensenyament de la geografia i de la ciència geogràfica a casa nostra. ¿A qui podríem assenyalar com a geògraf en els nostres establiments oficials d'ensenyament? Fora de l'obra d'en Miquel Santaló a la Normal de Girona, s'ha pogut parlar de ningú més als Instituts, a les Normals, o a la Universitat? I encara Miquel Santaló ve després quan ja els primers intents de renovació han començat a prendre cos i orientació. Teniem i tenim geòlegs, naturalistes, un gran meteoròleg, però no geògrafs. En ordre a la geografia ens mancava tot: els homes, i amb els homes, les dades d'informació, l'instrumental més important que són els mapes i, el que és més greu, el concepte de la geografia completament evolucionat des de més d'un segle a tot arreu del món. Als nostres iniciadors els cap la glòria de no haver volgut viure de la geografia d'en Paluzie, que més o menys ampliada era la pastura de tot el nostre ensenyament en tots els graus.

Hi havia, doncs, un problema previ a resoldre. constituir al nostre país la geografia com a ciència, donant forma a l'ensem a la Geografia de Catalunya, impossible de resoldre sense una ciència geogràfica. I aquí és on s'han aturat amb molt encert els educadors nostres que han continuat amb la dèria de la geografia, d'una manera especial Pau Vila. Avui la situació és molt diferent de vint anys enrera quan començaven en Palau, en Vila i els altres companys: per causes diverses tenim ja notables conreadors de la geografia, però la glòria inicial correspon innegablement a les primeres inquietuds del malaguanyat Palau Vera, tan ben continuades per Pau Vila i els seus companys.

Com s'ha produït el fenomen? ¿De quina manera Pau Vila, sense cap precedent, a part de les intuïcions d'en Palau, ha pogut endevinar el seu camí i arribar a capgirar entre nosaltres la visió de la geografia? No teníem mètode, no teníem lèxic, no teníem cap dels elements a base dels quals crear una ciència i avui tot això ha entrat en camí d'un assoliment definitiu. N'hi ha prou de llegir una publicació moderna de geografia i de comparar-la amb els llibres amb els quals nosaltres vam ésser ensenyats. I no tenim dret a demanar més. No podem fer el retret que Pau Vila i algun dels seus companys més destacats no hagi passat per la Universitat. Potser millor per ell i per nosaltres. Emotillat en la pseudociència d'una universitat anquilosada, no hauríem tingut geografia, puix la gran tragèdia nostra és, o si voleu, ha estat fins ara, que les institucions de formació hagin hagut de desvetllar la temença que poguessin ésser instruments d'ofegament d'iniciatives o de mutilació de capacitats.

Heus ací el guany de les inquietuds estrictament pedagògiques en ordre a la geografia. Potser en ordre a l'ensenyament de la geografia a l'escola no s'ha dit res encara. Però en realitat no es podia dir res, si encara no teníem geo-

grafia. Ara és el moment de començar, i mentrestant és bo de no oblidar que la possessió d'aquest instrument de treball es deu en molta part a pedagogs, cosa tradicional, puix són prou coneguts de tothom els vincles de Pestalozzi amb Ritter, un dels fundadors de la geografia moderna. La publicació per Pau Vila de l'últim volum del seu *Resum de Geografia de Catalunya* en la col·lecció Barcino, mereixia aquest record i àdhuc aquest homenatge.